

Roman Kašparovský: Mody a modely komunikace v českém filmu po roce 2 000.

Disertační práce v oboru Teorie filmové a multimediální tvorby, FAMU 2015

Posudek vedoucího práce

Roman Kašparovský v předkládané práci v určitém smyslu navázal na svou diplomovou práci na katedře produkce FAMU, v níž se věnoval vývoji amerických filmových studií a modů jejich existence. Práce doktorská na ni navazuje v reflexi zásadního technologického převratu, přechodu od klasického filmu k tzv. „hloubkové digitalizaci“, tedy v oblastech budgetingu, preprodukce, produkce i distribuce (DCP, digitalizace projekce a streaming – VOD, systém Netflixu) v českém prostředí a také důsledky nové situace, mající dopad až do oblasti archivace a uchování kulturního dědictví. Nový je zvolený úhel pohledu, který se nyní zaměřuje na zkoumaný vzorek celovečerních českých hraných filmů z hlediska způsobů (modů), jimiž se čeští producenti, režiséři a distributoři snaží produkt nabídnout a prodat konzumentům, tedy divákům. Český model tu porovnává s nejprogresivnějším modelem americkým a hledá jeho specifika. Některé zdroje i potvrzení svých vývodů pak zčásti nalézá v (částečně strukturovaných) rozhovorech s významnými českými producenty a s režiséry (ev. střihači), kteří jsou zároveň producenty či koproducenty svých filmů, ev. i filmů svých kolegů. Ty tvoří poměrně obsáhlou přílohu práce a jsou i zůstanou cenným svědectvím o jejich způsobech uvažování, zkušenostech a pochybnostech v tomto přelomovém období. Kašparovský tu ovšem vychází i z vlastních zkušeností jako režiséra (během vzniku práce napsal a natočil film *Všiváci*) i vedoucího výroby a práce je tak pevně zakotvena v současné české filmové praxi.

Kašparovský pracuje s metodologicky dobře vybraným vzorkem filmů, s produkčními a distribučními databázemi i se zahraniční literaturou. Kombinuje přístup kvantitativní i kvalitativní, sleduje slabá i silná místa českého filmového trhu a jeho mechanismů a zamýšlí se nad hlavními problémy českého kinematografického dispozitivu. Zabývá se problémy kalendáře nasazování českých filmů do distribuce za situace, kdy vzrůstající počet českých filmů (včetně celovečerních dokumentů) téměř přesahuje možnosti týdenního nasazení v průběhu jednoho roku a český film tak bojuje o diváka nejen s filmy americkými, ale i s další českou produkcí především v síti multiplexů, umožňující spolufinancování filmu distributory, což distribuce v jednosálových kinech a v artové distribuci zatím umožňují jen stěží. Z tohoto hlediska se také zabývá právě způsoby zafinancování produkce v kreativním a komerčním modu. Na příkladech jednotlivých filmů pak také ukazuje, do jaké míry funguje či nefunguje předpoklad komunikace s diváky na základě druhových modelů, tedy žánru, jako základního kódu této komunikace (s ohledem na specificky české filmové žánry a okrajové místo některých základních amerických žánrů v české produkci), původu filmového příběhu, jeho prostředí a modelů osobnostních, založených na pojetí (designu) filmu, jména režiséra či hvězdy a časem vytvořené značky (brand). Úspěšnost či neúspěšnost takových modelů pak demonstruje v tabulkách návštěvnosti a ziskovosti, v nichž většinou funguje dvoupólovost úspěchu české a americké produkce.

K silným stránkám jeho práce patří i pečlivě zpracovaný obsáhlý závěr, který je vlastně samostatnou studií, shrnující a zobecňující zkoumaná fakta. Ke kvalitě práce pak přispělo nejen Kašparovského osobní zaujetí tématem a českým filmem jako takovým, ale i to, že měl možnost si vyzkoušet její sdělnost a strukturu v přednáškách o tématu pro studenty FAMU a že ji průběžně konzultoval nejen s vedoucím práce, ale i s předními českými odborníky v oblasti distribuce a výroby. Její význam tak možná lze srovnat s významem někdejší

diplomové práce producenta Pavla Strnada o postavení českého filmu po jeho privatizaci (Transformace české kinematografie po roce 1989, 2000) a lze ji také z části považovat za důležitý podnět ke kolektivní Studii o vývoji českého hraného filmu (2015), která vznikla pod vedením docenta Petra Sczapanika pro Státní fond kinematografie. Může tak rovněž sloužit nejen pro studijní účely na škole, ale i jako cenná reflexe pro práci českých producentů a režisérů.

Doporučuji proto práci k obhajobě a navrhuji ji hodnotit jako výbornou.

Prof. PhDr. Jan Bernard, CSc.

Praha 12. 10. 15